

УДК 373.2.011.3-051:005.32

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12\(52\)-1500-1516](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12(52)-1500-1516)

Гончаренко Алла Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-1484-7355>

Дятленко Наталія Михайлівна кандидат психологічних наук, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-5557-8243>

Пасічник Анна Анатоліївна кандидат психологічних наук, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0005-6789-0401>

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ

Анотація. Дослідження сучасного стану та рівнів партнерської взаємодії вихователів у закладах дошкільної освіти є актуальним у зв'язку зі зростанням потреби у злагодженій командній роботі, колективній відповідальності та професійній солідарності в забезпеченні якості дошкільної освіти.

Метою статті є аналіз стану партнерської взаємодії педагогів, обґрунтування шляхів удосконалення командної роботи на основі проведеного теоретичного дослідження.

Обґрунтовано, що в умовах сьогодення партнерство в закладах дошкільної освіти функціонує як багатовимірне явище, що інтегрує взаємодію, колегіальність, командну роботу, обмін досвідом та взаємопідтримку. Аналіз наукової літератури дозволив стверджувати, що педагоги проявляють загалом позитивну орієнтацію на співпрацю, готовність до спільного планування та залучення до виконання спільних освітніх завдань. Водночас, зазначено, що партнерська взаємодія формується під впливом колегіальності, готовності до спільного планування, професійного обміну та взаємопідтримки, водночас залишаючись нерівномірно розвиненою в межах різних педагогічних колективів.

Показано, що нерівномірне залучення вихователів до колективних ініціатив, епізодична участь у командних проєктах та недостатня інституційна підтримка обмежують формування стійкої культури партнерства. Зазначено, що для оцінки поточного стану та перспектив розвитку партнерської взаємодії необхідною є система критеріїв, яка дозволяє комплексно оцінити динаміку партнерської взаємодії та допомагає виявити як сильні сторони, так і сфери, що

потребують удосконалення. У висновках наголошено, що посилення командної роботи в закладах дошкільної освіти потребує оптимізації спільного планування, посилення колегіальності, розробки структурованих форматів командних проєктів та створення сталих механізмів професійного обміну. Акцентовано увагу на тому, що застосування рівневого аналізу створює основу для розробки цільових стратегій для покращення внутрішньої співпраці, підвищення ефективності роботи педагогічних колективів та загальної якості освітнього процесу.

Ключові слова: педагогічне співробітництво, організаційна узгодженість, професійна взаємодія вихователів, командна ефективність, корпоративна культура, спільна діяльність.

Goncharenko Alla Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-1484-7355>

Diatlenko Nataliia Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-5557-8243>

Pasichnyk Anna Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0005-6789-0401>

PARTNERSHIP INTERACTION AMONG PRESCHOOL EDUCATORS AS A BASIS FOR IMPROVING TEAMWORK

Abstract. The study of the current state and levels of partnership interaction among educators in preschool education institutions is relevant due to the growing need for coordinated teamwork, collective responsibility, and professional solidarity in ensuring the quality of preschool education.

The aim of the article is to analyze the state of partnership interaction among educators and to substantiate the ways of improving teamwork based on the conducted theoretical research.

It has been substantiated that under current conditions, partnership in preschool education institutions functions as a multidimensional phenomenon integrating interaction, collegiality, teamwork, experience exchange, and mutual support. Analysis of the scientific literature has confirmed that educators generally demonstrate a positive orientation toward collaboration, readiness for joint planning, and engagement in implementing shared educational tasks. At the same time, it is noted that partnership interaction is shaped by collegiality, readiness for joint planning, professional exchange, and mutual support, while remaining unevenly developed across different

teaching teams. It has been shown that uneven involvement of educators in collective initiatives, episodic participation in team projects, and insufficient institutional support limit the formation of a sustainable partnership culture. It has been noted that assessing the current state and prospects for developing partnership interaction requires a system of criteria that enables comprehensive evaluation of partnership interaction dynamics and helps identify both strengths and areas requiring improvement. The conclusions emphasize that strengthening teamwork in preschool education institutions requires optimization of joint planning, enhancement of collegiality, development of structured team project formats, and creation of sustainable mechanisms for professional exchange. Attention has been drawn to the fact that applying level-based analysis creates a foundation for developing targeted strategies to improve internal collaboration, increase the effectiveness of teaching staff, and enhance the overall quality of the educational process.

Keywords: pedagogical collaboration, organizational coherence, professional interaction of educators, team effectiveness, corporate culture, joint activity.

Постановка проблеми. Проблема вивчення поточного стану, особливостей та перспектив рівневої партнерської взаємодії вихователів закладів дошкільної освіти зумовлена зростанням складності педагогічних завдань та підвищенням значення злагодженої командної роботи у забезпеченні якісного освітнього середовища. Сучасні заклади дошкільної освіти функціонують в умовах, які вимагають від педагогів не лише володіння високими індивідуальними компетентностями, а й уміння працювати в команді, розподіляти відповідальність та вести конструктивний професійний діалог. Водночас практичні спостереження та науковий аналіз показують, що партнерська взаємодія в педагогічних колективах часто є нерівномірною, ситуативною та недостатньо структурованою. Педагоги можуть співпрацювати спонтанно або епізодично, але стабільні механізми спільного планування, колегіального прийняття рішень, систематичного обміну досвідом та професійної підтримки не завжди існують. Така неузгодженість створює перешкоди для ефективного функціонування педагогічного колективу, знижує узгодженість освітніх дій та обмежує потенціал інноваційного розвитку.

Актуальність вирішення цієї проблеми посилюється попитом на нові моделі організації команди в дошкільній освіті, орієнтовані на спільне лідерство, розподіл професійних ролей та створення єдиної освітньої стратегії. Партнерські стосунки між педагогами все більше визнаються ключовим фактором підвищення якості дошкільної освіти, оскільки впливають на узгодженість педагогічних підходів, емоційний клімат у колективі та можливість швидко реагувати на виклики, що виникають у роботі з дітьми. Дослідження сучасного стану та перспектив рівневої партнерської взаємодії дозволяє виявити не лише наявні сильні сторони, а й приховані недоліки, які заважають ефективній командній роботі. Водночас такий аналіз є основою для розроблення науково

обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на оптимізацію співпраці, посилення колегіальності та виховання культури взаємопідтримки. У цьому контексті вивчення партнерської взаємодії стає важливою умовою професійного розвитку, інституційного вдосконалення та успішної реалізації освітніх цілей у закладах дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці дослідження присвячено численні роботи вітчизняних науковців. Зокрема, І. Апрелева [1] розглядає супервізію та інтервізію як ефективні інструменти професійної підтримки й розвитку педагогів дошкільної освіти, підкреслюючи їхній вплив на підвищення колегіальності та командної взаємодії. У своїй роботі І. Ніколаєску та Н. Степанова [2] визначають шляхи формування готовності майбутніх вихователів до реалізації сучасних методичних форм роботи, що сприяє розвитку навичок спільного планування й професійного партнерства.

Партнерську взаємодію між сім'єю та закладом дошкільної освіти в процесі формування цифрової компетентності дітей досліджує К. Суятинова [3], відзначаючи значення колективної роботи педагогів для інтеграції сімейних та освітніх стратегій.

Методологічні принципи розвитку дизайн-мислення в майбутніх вихователів висвітлює С. Г. Мельниченко [4], підкреслюючи важливість системної командної взаємодії й обміну досвідом у процесі професійної підготовки.

Л. В. Зімакова [5] засвідчує, що партнерська взаємодія з дитиною є фундаментом для сталого розвитку освітнього процесу, водночас сприяючи формуванню навичок підтримки та колегіальності серед педагогів.

Науковці Н. М. Миськова, Л. В. Зданевич, Л. А. Машкіна, А. О. Талемонюк [6] обґрунтовують педагогічне партнерство як наукову дефініцію та професійну компетентність майбутніх вихователів, акцентуючи на системності командної роботи та організації спільної діяльності.

Крім того, Ю. О. Волинець, Н. В. Стаднік, Т. Л. Панченко [7] досліджують організацію партнерської взаємодії в групах раннього віку, зазначаючи позитивний вплив структурованих колективних ініціатив на розвиток професійної солідарності та підвищення ефективності командної роботи педагогів.

Незважаючи на численні дослідження партнерської взаємодії педагогів у закладах дошкільної освіти, низка аспектів залишається недостатньо вивченою. Зокрема, недостатньо досліджено теоретичний вимір, сучасний стан та перспективи партнерської взаємодії і її рівнів, особливості формування партнерства серед педагогів та їхній вплив на ефективність командної роботи. Обмежену увагу приділено комплексній теоретичній оцінці поточного стану взаємодії, яка одночасно враховує обмін досвідом, колегіальність у прийнятті рішень, структуровану участь у проєктних ініціативах та практику взаємопідтримки. Недостатньо розглянуто системні підходи до виявлення перешкод у формуванні стійкої культури партнерства та їхнього впливу на організаційний клімат у педагогічних колективах. Саме цим аспектам присвячено статтю, що

дозволяє заповнити науковий розрив і надати практичні рекомендації для оптимізації професійної співпраці.

Метою статті є аналіз стану партнерської взаємодії педагогів, обґрунтування шляхів удосконалення командної роботи на основі проведеного теоретичного дослідження.

Відповідно до мети поставлено такі завдання:

☐ виявити основні чинники, що впливають на ефективність командної роботи;

☐ з'ясувати факти проявів та закономірності партнерської взаємодії педагогів

☐ кваліфікувати характер взаємодії педагогів, визначити 3-4 рівні/типології взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Сучасні тенденції, теоретичні та методологічні засади партнерської взаємодії між педагогами в дошкільній освіті спираються на визначення партнерства як соціально важливого конструкта, що поєднує співпрацю, взаємну відповідальність та колективне професійне зростання. Важливим є партнерство і в контексті впровадження професійного стандарту вихователя закладу дошкільної освіти [8]. У контексті дошкільної освіти партнерство розглядається не лише як скоординована діяльність, а й як динамічна педагогічна взаємодія, в якій педагоги беруть участь у колективному прийнятті рішень, спільному плануванні освітніх процесів та взаємній підтримці.

Така взаємодія має соціально-педагогічний характер, оскільки вона породжується соціальним середовищем навчального закладу, формується міжособистісним спілкуванням, професійною культурою та інституційними очікуваннями і безпосередньо впливає на розвиток компетентностей кожного педагога. Тому педагогічна взаємодія, що будується на партнерстві, вважається ключовим чинником підвищення якості освітнього середовища, оскільки вона сприяє формуванню довіри, рефлексивного діалогу, спільних педагогічних стратегій та здатності колективно вирішувати як повсякденні, так і складні професійні завдання.

Наукові погляди на вивчення колегіальності, командної роботи та професійної підтримки в педагогічних колективах акцентують увагу на багатовимірності цих процесів. Науковці підкреслюють, що колегіальність не обмежується формальною участю у засіданнях, а полягає у глибшій готовності розділяти відповідальність, цінувати досвід інших та досягати згоди через дискусію, що ґрунтується на взаємоповазі. Командна робота в дошкільному закладі розглядається як система скоординованих дій, спрямованих на досягнення спільних освітніх цілей, де кожен учасник робить свій внесок у вигляді власних навичок, спираючись при цьому на сильні сторони колег. Професійна підтримка, відповідно, розглядається як безперервний обмін досвідом, ресурсами та емоційною підтримкою, що дозволяє педагогам долати проблеми, підтримувати мотивацію та вдосконалювати педагогічні практики.

Ефективний обмін досвідом, як показують численні дослідження, має важливе значення для запобігання професійній «стагнації», сприяє розширенню методичного репертуару та підтримці позитивного соціально-професійного клімату в навчальному закладі [9].

Сучасні вимоги до організації партнерської взаємодії в дошкільній освіті вимагають системних, структурованих і осмислених практик. У контексті сучасної освіти від партнерства очікують, що воно має вийти за межі епізодичної співпраці та перетворитися на стійку модель колективного функціонування. Педагогів спонукають до спільного планування, скоординованої реалізації освітніх проєктів, спільного осмислення потреб розвитку дітей та послідовного узгодження педагогічних методів. Сучасні підходи до оцінювання партнерської взаємодії наголошують як на якісних, так і на кількісних вимірах, зокрема на частоті та глибині професійної комунікації, ступеня залучення до командної діяльності, взаємному розумінні професійних ролей та інклюзивності процесів ухвалення рішень. Практики оцінювання дедалі більше використовують механізми зворотного зв'язку, рефлексивні та діагностичні інструменти, які відображають реальну динаміку співпраці.

Значення партнерства для розвитку ефективної командної роботи та якості освітнього процесу важко перевищити. Середовище співпраці сприяє узгодженості педагогічних підходів, забезпечує послідовність у задоволенні потреб дітей та зменшує ймовірність прояву розрізнених та суперечливих практик. Якщо педагоги працюють у справжньому партнерстві, вони створюють єдиний розвиваючий простір, в якому діти отримують узгоджене наставництво та підтримку. Водночас командна робота сприяє професійному благополуччю, оскільки розподіляє навантаження, стимулює інновації та заохочує до безперервного навчання. Освітній процес стає більш гнучким, оперативним і орієнтованим на дитину, коли вихователі працюють як згуртована команда, здатна інтегрувати різні точки зору [10, с. 86–87].

У контексті цих аспектів методологічно обґрунтованим є використання системи критеріїв для аналізу рівнів партнерської взаємодії між вихователями [11]. Критерії, що охоплюють рівень взаємодії, командну роботу в проєктах, колегіальність у прийнятті рішень, умови для обміну досвідом та практики професійної підтримки, створюють комплексну основу для виявлення сильних і слабких сторін партнерських процесів у закладі дошкільної освіти. Така система дає змогу здійснювати детальну оцінку, яка охоплює як структурний, так і міжособистісний виміри співпраці. Вона є основою для визначення потреб розвитку, розробки цільових заходів та підвищення інституційної культури партнерства.

Застосування цих критеріїв дозволяє зробити аналіз партнерської взаємодії не розрізненим і суб'єктивним, а ґрунтується на чіткій методологічній логіці, що робить його цінним інструментом для покращення командної роботи та підвищення якості дошкільної освіти.

Методологічні підходи до визначення рівнів партнерської взаємодії педагогів у закладах дошкільної освіти базуються на необхідності комплексного вивчення того, як професійна співпраця проявляється у повсякденній педагогічній практиці. Логіка такого дослідження базується на послідовному визначенні показників, які розкривають глибину, стійкість і продуктивність взаємодії, з подальшим використанням інструментарію, що дозволяє виміряти ці показники як кількісно, так і якісно. Структура дослідницької процедури передбачає визначення релевантних критеріїв, добір діагностичного інструментарію, отримання емпіричних даних та інтерпретацію отриманих результатів у загальносистемному контексті. У цьому контексті дослідження партнерської взаємодії базується на трактуванні співпраці як багаторівневого педагогічного процесу, що вимагає оцінювання не лише частоти контактів між педагогами, а й якості їхньої комунікації, злагодженості їхньої командної роботи та готовності надавати взаємну підтримку.

Система критеріїв дає змогу оцінити партнерську взаємодію як складний феномен, що розвивається в різних вимірах педагогічної діяльності. *Перший критерій* стосується рівня взаємодії між педагогічними працівниками, який показує, наскільки активно вихователі беруть участь у спільних обговореннях, спільному плануванні та координації своїх щоденних або довгострокових освітніх завдань. *Другий критерій* фокусується на командній роботі в проєктах, заходах та спільних ініціативах, що відображає здатність вихователів брати участь у колективних заходах, які вимагають спільної відповідальності, творчого внеску та скоординованих зусиль. *Третій критерій* передбачає колегіальність у прийнятті рішень і визначає, наскільки вихователі дотримуються інклюзивного діалогу, взаємної поваги та згоди у формулюванні педагогічних рішень. *Четвертий критерій* перевіряє наявність умов для постійного обміну досвідом, звертаючи увагу на те, чи забезпечує заклад організовані можливості для обміну педагогічними ідеями, чи такий обмін відбувається спонтанно і нерегулярно. *П'ятий критерій* аналізує практику взаємопідтримки у складних професійних ситуаціях, акцентуючи увагу на емоційній, методичній та організаційній допомозі, яку педагоги надають один одному. Так, показники, пов'язані зі взаємодією та спільним плануванням, інтерпретуються з погляду структурної організації та інтенсивності комунікації, тоді як показники командної роботи розглядаються в контексті залучення вихователів до виконання колективних педагогічних завдань. Колегіальність оцінюється шляхом вивчення узгодженості в процесах прийняття рішень, відкритості до діалогу та прийняття спільної відповідальності. Обмін досвідом аналізують через регулярність, доступність та педагогічну цінність можливостей для колективного навчання. Взаємна підтримка оцінюється у контексті готовності вихователів допомагати колегам справлятися зі стресом, вирішувати проблеми або адаптуватися до нових професійних вимог. Інтеграція цих інтерпретацій дозволяє забезпечити вагомий внесок кожного критерію в загальне бачення партнерства.

Важливість комплексного оцінювання полягає в тому, що партнерство не можна обмежувати лише окремими практиками чи епізодичною співпрацею. Лише розглядаючи всі критерії разом, можна розкрити системні характеристики педагогічної взаємодії в закладі дошкільної освіти. Комплексна оцінка дозволяє виявити збалансованість або дисбаланс між вимірами, допомагає визначити, чи є партнерство стійким або розрізненим, а також визначити стратегічні напрями для зміцнення командної роботи. У таблиці 1 нами узагальнено основні аспекти методичного підходу.

Таблиця 1

**Критерії оцінювання партнерства між вихователями
у дошкільних закладах [10–11]**

Критерій	Ключовий фокус вимірювання	Інтерпретаційна орієнтація
Рівень взаємодії	Обговорення, спільне планування, координація	Щільність комунікації, узгодженість дій
Командна робота	Участь у проєктах та ініціативах	Якість колективного внеску та спільна відповідальність
Колегіальність	Спільне прийняття рішень	Інклюзивність, консенсус та взаємоповага
Обмін досвідом	Можливості та частота професійного обміну	Систематична підтримка педагогічного навчання
Взаємна підтримка	Допомога у складних ситуаціях	Емоційна та методологічна солідарність

Завдяки такому комплексному та систематизованому методологічному підходу дослідження поточного стану партнерської взаємодії стає основою для вивчення внутрішньої динаміки закладів дошкільної освіти та розробки стратегій, спрямованих на посилення співпраці, командної роботи та професійної згуртованості серед вихователів.

Розроблена цілісна методика на виявлення партнерської взаємодії педагогів закладів дошкільної освіти, що гармонійно поєднує комплекс традиційних класичних методів, що адаптовані до особливостей досліджуваної проблеми. Взаємодоповнюваність і різноманітність методів дослідження дають підставу говорити про ефективність та об'єктивність здобутої інформації.

Дослідження проводилося у 3-х педагогічних колективах закладів дошкільної освіти, де працюють 38 педагогів.

Завдяки комплексному та систематизованому методологічному підходу дослідження поточного стану партнерської взаємодії педагогів стало підґрунтям для глибшого розуміння внутрішньої динаміки розвитку закладів дошкільної

освіти та виявлення чинників, що впливають на рівень співпраці, командної роботи й професійної згуртованості вихователів.

Розроблена та використана методика вивчення партнерської взаємодії є цілісною та інтегрує традиційні й сучасні методи, адаптовані до специфіки досліджуваної проблеми.

Взаємодоповнюваність підходів забезпечила багатовимірність аналізу та підвищила об'єктивність отриманих даних, що дозволяє розглядати результати як такі, що комплексно і достовірно відображають реальний стан взаємодії у педагогічних колективах.

У процесі збору емпіричних даних були зафіксовані факти, що відображають характер і динаміку партнерської взаємодії. Спостереження висвітлюють прояви ситуативної кооперації, епізодичної участі в колегіальних активностях, а також тенденції до формалізованих форм співпраці, що не завжди переростають у реальні спільні дії.

Водночас фіксувалися випадки зниження інтересу окремих педагогів до участі у спільних обговореннях, ініціативах і командних завданнях, що може бути пов'язано з професійною втомою, недостатньою підтримкою або нерівномірним навантаженням у колективі.

Серед учасників дослідження виокремилася категорія педагогів (близько 12–15 % загальної вибірки), які демонстрували стабільно високий рівень залучення до спільної діяльності, ініціювали нові напрями роботи, підтримували колег, були активними учасниками командних форм та практик взаємодії. Дані спостережень дозволили встановити прямо пропорційну залежність між рівнем комунікативної активності педагогів і готовністю до спільного планування освітнього процесу, а також участі у прийнятті колективних рішень.

Отримана кількісна характеристика результатів дозволила більш детально окреслити відмінності в рівнях партнерської взаємодії. Аналіз засвідчив, що отримані показники варіюють залежно від індивідуальної педагогічної мотивації, рівня професійної зрілості, особливостей мікроклімату колективу та тривалості спільного професійного досвіду.

Це пояснюється різною мірою сформованості навичок командної роботи, відмінностями в комунікативній культурі педагогів, несинхронністю професійних очікувань та наявністю або відсутністю організаційної підтримки з боку адміністрації.

У ході дослідження було зафіксовано варіативні системні характеристики педагогічної взаємодії, що дозволило згрупувати їх і надати рівневу оцінку. Узагальнивши отриману інформацію та застосувавши визначені критерії і показники, було здійснено розподіл педагогів за трирівневою моделлю партнерської взаємодії.

Використання методу математичної статистики дало змогу визначити відсоткове співвідношення учасників, що належать до кожного рівня, і встановити узгодженість даних за окремими критеріями.

Таблиця 2

**Рівнева характеристика педагогічного партнерства
вихователів закладів дошкільної освіти (%)**

Рівні розвитку педагогічного партнерства	Критерії				
	рівень взаємодії	командна робота	колегіальність у прийнятті рішень	обмін досвідом	практика взаємодопомоги
Високий	2	6	5	15	17
Середній	90	83	80	75	73
Початковий	8	11	15	10	10

Як засвідчує аналіз даних, провідною у структурі партнерської взаємодії є середня група, де зосереджена переважна більшість педагогів – від 73 % до 90 % залежно від критерію. Це свідчить про загальне прагнення до співпраці, яке, однак, не завжди трансформується у сталі командні практики чи глибоку колегіальність. Високий рівень продемонстрували від 2 % до 17 % педагогів, що свідчить про наявність ядра професійно активних учасників, проте їх недостатньо для формування стійкої командної культури у масштабах усього колективу. Частка педагогів із початковим рівнем (8–15 %) вказує на наявність труднощів у включенні до спільних форм роботи та потребує цілеспрямованої підтримки.

Здобуті дані показують, що партнерська взаємодія педагогів у досліджуваних закладах характеризується неоднорідністю, а її рівень визначається комплексом організаційних, соціально-психологічних та індивідуальних чинників. Наведені якісно-кількісні дані дозволяють сформулювати узагальнені висновки щодо поточного стану взаємодії та окреслити перспективні напрями її розвитку, зокрема – розвиток навичок командної роботи, формування більшої відкритості у прийнятті рішень, модернізацію комунікативних практик, підвищення рівня довіри й підтримки у колективах.

Теоретичний огляд рівнів партнерської взаємодії педагогів у закладі дошкільної освіти розкриває багатовимірну структуру того, як співпраця, колегіальність та взаємодопомога реалізуються у професійній спільноті. На основі системи критеріїв стає можливим узагальнити як кількісні показники залучення педагогів до спільних практик, так і якісні характеристики міжособистісної та організаційної взаємодії, що формують їхню повсякденну професійну діяльність. Теоретичний ретроспективний аналіз засвідчив, що формування партнерської взаємодії розвивається нерівномірно за різними вимірами: окремі критерії демонструють вищий рівень зрілості та сталі практики, тоді як інші залишаються недостатньо структурованими або ситуативними. Кількісні показники відображають частоту й стабільність участі у спільних заходах, тоді як якісний аналіз фіксує глибину комунікації, узгодженість рішень, відкритість та системність взаємодопомоги.

Найбільш сталими формами партнерської взаємодії є регулярні обговорення освітніх завдань, неформальна координація повсякденної діяльності та взаємні консультації щодо розвитку дітей [12]. Ці взаємодії, хоч і часто стихійні, становлять основу професійної комунікації педагогів. Колегіальна та проєктна діяльність, як правило, відбувається рідше, але все ж має певні закономірності, як-от участь у спільних заходах, спільна підготовка тематичних тижнів та залучення до міждисциплінарних ініціатив. Обмін досвідом зазвичай відбувається у неструктурованому форматі, спирається на особисту ініціативу, а не на інституційні механізми, проте залишається важливим джерелом методо-

логічного збагачення. Поведінка підтримки, зокрема емоційне заспокоєння та практична допомога, з'являється в ситуаціях підвищеного навантаження чи професійних проблем і розкриває глибинну культуру солідарності серед викладацького колективу.

Аналіз сучасного стану партнерської взаємодії у закладах дошкільної освіти показує низку позитивних тенденцій, які значною мірою сприяють розвитку ефективної командної роботи. Вихователі показують чітке бажання співпрацювати, що відображається у відкритості до сумісного планування, готовності ділитися педагогічними ідеями та вмінні пристосовуватися до потреб колег. Такі прояви взаємодопомоги, як допомога у підготовці навчальних матеріалів, підміна колег у разі потреби або надання методичних порад, демонструють міцне етичне підґрунтя партнерства. Залучення вчителів до стратегічних дискусій чи спільного аналізу ще більше посилює почуття колективної відповідальності та сприяє формуванню спільної професійної ідентичності. Ці тенденції вказують на те, що, незважаючи на організаційні обмеження, існує значний людський потенціал для зміцнення командної роботи та розвитку культури партнерства [13, с. 61–63].

Водночас дослідження визначає і проблемні аспекти, які стримують повноцінний розвиток партнерської взаємодії. Однією з найпомітніших проблем є нерівномірне охоплення вихователів проєктною діяльністю, що призводить до нерівномірного розподілу обов'язків і зниження згуртованості колективних заходів. Колегіальне прийняття рішень часто відбувається епізодично, залежно від адміністративних обставин, а не від встановлених процедур участі, що зменшує відчуття спільної відповідальності за педагогічні процеси.

Професійному обміну бракує системності, оскільки можливості для структурованих дискусій, методичних семінарів або сесій взаємного навчання залишаються обмеженими. Зовнішні та внутрішні умови для інституціоналізації партнерства – розподіл часу, адміністративна підтримка та доступ до спільних ресурсів – є також недостатніми, що заважає вихователям залучатися до більш глибокого рівня спільної роботи.

Причини цих перешкод можна знайти в декількох взаємопов'язаних факторах. Організаційні обмеження, зокрема інтенсивність робочого навантаження та чіткий розклад, обмежують час та енергію, які освітяни можуть

приділяти спільній діяльності. Культурні чинники, а саме усталені традиції індивідуальної роботи та ієрархічні моделі спілкування, можуть перешкоджати розвитку колегіальних норм. Недостатній управлінський акцент на розподіленому лідерстві та колективній відповідальності знижує мотивацію до постійної участі в командній роботі. Варіативність професійного досвіду та впевненості вихователів теж може впливати на їхню готовність брати активну участь у спільних ініціативах, що створює відмінності в залученні до спільної роботи. Урахування цих причин є важливим для розробки цілеспрямованих інтервенцій, спрямованих на зміцнення практики партнерства в дошкільних закладах.

У таблиці 3 представлено основні тенденції, виявлені під час теоретичного аналізу.

Таблиця 3

Позитивні та негативні аспекти партнерської взаємодії вихователів [12–15]

Аспект партнерської взаємодії	Позитивні тенденції	Проблемні аспекти
Взаємодія та комунікація	Відкритість до співпраці; регулярні неформальні обговорення	Розрізнена координація; відсутність структурованих механізмів комунікації
Проектна та спільна діяльність	Участь у заходах та тематичних ініціативах	Нерівномірна участь; низька наступність спільних проєктів
Колегіальність у прийнятті рішень	Епізодичні рішення на основі консенсусу	Епізодичний характер колегіальних практик; адміністративне домінування
Обмін професійним досвідом	Активний неформальний обмін ідеями	Відсутність систематичного взаємного навчання та методологічних сесій
Взаємна підтримка	Готовність допомагати колегам; сильна етична солідарність	Підтримка залежить від індивідуальної ініціативи, а не від інституційної політики

Об'єднавши ці результати, ми зробили акцент як на сильних сторонах, які можна використати для покращення командної роботи, так і на перешкодах, які потребують стратегічної уваги. Баланс між цими факторами є необхідним підґрунтям для розробки механізмів, які поглиблюють партнерську взаємодію та підвищують загальну якість освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Посилення командної роботи педагогів у закладах дошкільної освіти вимагає зваженого та науково обґрунтованого підходу, що базується на аналізі існуючих рівнів партнерської взаємодії. Знання того, як нині співпрацюють вихователі, дає змогу визначити сфери, які потребують посилення, та окреслити конкретні стратегії для побудови більш скоординованої та згуртованої професійної спільноти. Результати рівневого аналізу свідчать про те, що, незважаючи на значну готовність педагогів до співпраці, інституційні механізми,

які могли б трансформувати цю готовність у структуровану командну роботу, залишаються недостатньо розвиненими. Тому вдосконалення командної роботи має починатися з оптимізації спільного планування, забезпечення вихователів можливістю мислити колективно, узгоджувати освітні цілі та координувати щоденні завдання систематично, а не спонтанно.

Створення регулярних часових інтервалів для спільного планування, підтримане чіткими методичними рекомендаціями, може покращити внутрішню організацію закладу і зробити співпрацю передбачуваною та невід'ємною частиною професійної діяльності.

Інший важливий вимір зміцнення партнерської взаємодії полягає в розвитку структурованих форм командної діяльності. Замість періодичної участі у спільних заходах, вчителі можуть бути залучені до довгострокових спільних проєктів, які включають етапи планування, реалізації та рефлексії. Такі проєкти сприяють спільній відповідальності та поглибленню взаєморозуміння, дозволяючи кожному вихователю зробити свій власний внесок, працюючи над досягненням спільних освітніх цілей. Запровадження командного лідерства на умовах ротації або тематичних робочих груп також може посилити почуття причетності та активізувати професійний потенціал кожного учасника. Структурована командна робота стає особливо ефективною, коли вихователі чітко розуміють свої спільні цілі, обов'язки та механізми оцінювання колективного прогресу [13, с. 61–63].

Систематизація обміну досвідом є ще однією можливістю для зміцнення командної роботи. Незважаючи на те, що неформальний обмін ідеями є корисним, його ефект залишається обмеженим без безперервності та структури. Налагодження регулярних професійних діалогів, циклів взаємних спостережень або мікросемінарів, які проводять самі вихователі, може створити стабільні канали для педагогічного взаємозбагачення. Такі практики дають змогу педагогам критично осмислювати свої методи, впроваджувати інноваційні підходи та колективно вирішувати проблеми, що виникають у роботі з дітьми. Планомірний обмін досвідом не лише підвищує методичний рівень закладу, а й підтримує професійну ідентичність педагогів, виховуючи в них почуття приналежності до спільної інтелектуальної спільноти.

Посилення колегіальності у прийнятті рішень – ще один важливий напрям, який було виявлено під час аналізу рівнів. Коли вихователі беруть повноцінну участь у формулюванні рішень, виборі освітніх стратегій та визначенні пріоритетів розвитку, вони стають більш залученими та вмотивованими.

Встановлення прозорих процедур для обговорення, створення простору для різних професійних думок та збалансування управлінських повноважень з колективним внеском може значно зміцнити колегіальну культуру. Процеси прийняття рішень, які віддають перевагу діалогу, а не ієрархії, заохочують вихователів проявляти ініціативу й бачити себе активними учасниками інституційного розвитку.

Створення умов, які підтримують сталу професійну взаємодопомогу та взаємну довіру, є основою для довгострокового покращення командної роботи. Це передбачає створення психологічно безпечного середовища, в якому освітянам буде комфортно вирішувати складні питання, ділитися труднощами та просити про допомогу. Регулярні супервізійні зустрічі, наставництво між більш і менш досвідченими колегами та чітке визнання підтримки можуть зміцнити міжособистісні зв'язки. Взаємна довіра зростає, коли вихователі бачать послідовну надійність, емоційну відкритість і справедливість у діях своїх колег, перетворюючи підтримку на стабільну практику, а не епізодичну реакцію на кризові ситуації.

Висновки. У результаті проведеного теоретичного аналізу було узагальнено ключові підходи до розуміння партнерської взаємодії між педагогами закладів дошкільної освіти як багатовимірного соціально-педагогічного феномену, що поєднує комунікативні, організаційні та ціннісні аспекти професійної діяльності.

Розглянуті наукові джерела засвідчили, що партнерська взаємодія формується під впливом колегіальності, готовності до спільного планування, професійного обміну та взаємопідтримки, водночас залишаючись нерівномірно розвинутою в межах різних педагогічних колективів.

Теоретичні узагальнення показали, що сучасні тенденції розвитку партнерства спрямовані на посилення командної роботи, впровадження розподіленого лідерства, формування відкритого професійного діалогу та зміцнення інституційних умов співпраці. Було наголошено, що важливою умовою підвищення ефективності взаємодії між педагогами є усвідомлення партнерства не як епізодичної практики, а як структурованої та цілеспрямованої моделі організації колективної діяльності, яка підсилює цілісність освітнього процесу й сприяє професійному зростанню кожного учасника.

Узагальнення теоретичних підходів дало змогу виявити ключові особливості та провідні тенденції розвитку партнерської взаємодії, серед яких домінують орієнтація на співробітництво, прагнення до взаємної підтримки та зростаюче усвідомлення ролі командних форм діяльності в забезпеченні якості дошкільної освіти.

Разом з тим окреслено низку проблемних аспектів, які стримують формування сталого партнерства, серед яких недостатня інституційна підтримка, відсутність системних механізмів професійного обміну та переважання ситуативних моделей комунікації. З огляду на це підкреслено необхідність розроблення цілісних організаційно-методичних підходів до поглиблення професійної взаємодії, що передбачають розвиток колегіальності, регулярного діалогу, підтримку педагогічних ініціатив і створення умов для професійного взаємонавчання. Перспективи подальших наукових досліджень вбачаються у вивченні моделей інституційного забезпечення партнерської взаємодії та емпіричному аналізі чинників, що впливають на її динаміку.

Література:

1. Апрелева І. Супервізія та інтервізія як інструменти педагогічної підтримки і професійного розвитку фахівців дошкільної освіти. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 8(14). С. 390–401. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-390-401](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-390-401)
2. Ніколаєску І., Степанова Н. Забезпечення готовності майбутніх вихователів до реалізації сучасних форм методичної роботи в умовах закладу дошкільної освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. № 12(7). С. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i7-009>
3. Суятинова К. Партнерська взаємодія сім'ї та закладу дошкільної освіти у процесі формування цифрової компетентності дошкільників. *Наука і освіта*. 2024. № 2. С. 41–46. DOI: [10.24195/2414-4665-2024-2-6](https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-6)
4. Мельниченко С. Г. Methodological principles of developing design thinking in future educators during professional training process. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 163–165. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/9356?show=full> (дата звернення: 15.11.2025)
5. Зімакова Л. В. Партнерська взаємодія з дитиною як основа сталого майбутнього. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 2(221). С. 5–11. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2\(221\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2(221)-5-11)
6. Миськова Н. М., Зданевич Л. В., Машкіна Л. А., Талемонюк А. О. Педагогічне партнерство як наукова дефініція і вагома професійна компетентність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2025. № 78 (1). С. 179–192. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.1.33>
7. Волинець Ю. О., Стаднік Н. В., Панченко Т. Л. Організація партнерської взаємодії учасників освітнього процесу у групах раннього віку закладу дошкільної освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка. Психологія. Медицина*. 2023. № 15(33). С. 120–132. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-120-132](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-120-132)
8. Про затвердження професійного стандарту “Вихователь закладу дошкільної освіти”. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkil-pouyi-osviti> (дата звернення: 16.11.2025)
9. Гончаренко А. М., Дятленко Н. М., Пасічник А. А. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель дошкільної освіти в умовах воєнних реалій. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 23. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17464816>
10. Бакай С. Педагогіка партнерства з соціальними інституціями як вагомий чинник взаємодії учасників освітнього процесу між ВНЗ та ЗДО при підготовці майбутніх вихователів. *Проблеми вищої освіти*. 2021 № 1(103). С. 84–89. DOI: [10.30837/ps.2021.1.84](https://doi.org/10.30837/ps.2021.1.84)
11. Фенцик О. М. Партнерська взаємодія закладу освіти з батьками дітей з особливими освітніми потребами: бар'єри та шляхи подолання. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16884933>
12. Гончаренко А. М., Дятленко Н. М. Готовність вихователів закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії з дошкільниками. *Електронний збірник наукових праць ЗОІППО*. 2023. № 2(54). URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45510/1/A_Honcharenko_N_Diatlenko_EZNPZOIPPO_2_54_IPO.pdf (дата звернення: 16.11.2025)
13. Ковальська В. С., Гранкін О. О. Здатність до командної роботи у структурі професійної компетентності педагогів професійного навчання. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2023. № 81. С. 59–65. DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2023-81-59-65>
14. Дятленко Н. М., Гончаренко А. М. Педагогічне партнерство в освітньому середовищі: від декларацій до практики. *Від науки до практики: інновації в різних сферах життя*: Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. Дніпро, 3–4 липня 2025. С. 62–63. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/53349/> (дата звернення: 16.11.2025)

15. Волошина О. Ю. Проблема менеджменту закладами дошкільної освіти в умовах інклюзії. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2023. № 2(23). С. 23–34. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741507/> (дата звернення: 16.11.2025)

References:

1. Aprieleva, I. (2023). Superviziia ta interviziia yak instrumenty pedahohichnoi pidtrymky i profesiinoho rozvytku fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Supervision and intervsiion as tools of pedagogical support and professional development of preschool education specialists]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*, 8(14), 390–401. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-390-401](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-390-401) [in Ukrainian]
2. Nikolaiesku, I., & Stepanova, N. (2024). Zabezpechennia hotovnosti maibutnikh vykhovateliv do realizatsii suchasnykh form metodychnoi roboty v umovakh zakladu doshkilnoi osvity [Ensuring the readiness of future educators for the implementation of modern forms of methodological work in preschool institutions]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 12(7), 63–68. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i7-009> [in Ukrainian]
3. Suiatinova, K. (2024). Partnerska vzaiemodiia sim'ia ta zakladu doshkilnoi osvity u protsesi formuvannia tsyfrovoyi kompetentnosti doshkilnykiv [Partnership interaction between family and preschool institution in the process of forming preschoolers' digital competence]. *Nauka i osvita – Science and Education*, 2, 41–46. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-6> [in Ukrainian]
4. Melnychenko, S. H. (2024). Methodological principles of developing design thinking in future educators during professional training process. *Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity: problemy ta perspektyvy rozvytku: materialy VII Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi konferentsii* [Ensuring the quality of higher education: Problems and prospects of development: Proceedings of the VII All-Ukrainian Scientific and Methodical Conference] (pp. 163–165). Odesa: ONEU. <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/9356?show=full> [in Ukrainian]
5. Zimakova, L. V. (2025). Partnerska vzaiemodiia z dytinoyu yak osnova staloho maibutnoho [Partnership interaction with the child as a basis for a sustainable future]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of a Modern Educator*, 2(221), 5–11. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2\(221\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2(221)-5-11) [in Ukrainian]
6. Myskova, N. M., Zdanevich, L. V., Mashkina, L. A., & Talemoniuk, A. O. (2025). Pedahohichne partnerstvo yak naukova definitsiia i vahoma profesiina kompetentnist maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Pedagogical partnership as a scientific definition and a significant professional competence of future preschool educators]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 78(1), 179–192. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.1.33> [in Ukrainian]
7. Volynets, Yu. O., Stadnik, N. V., & Panchenko, T. L. (2023). Orhanizatsiia partnerskoi vzaiemodii uchashnykiv osvitnoho protsesu u hrupakh rannoho viku zakladu doshkilnoi osvity [Organization of partnership interaction of educational process participants in early childhood groups of a preschool institution]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky: Serii: Pedahohika. Psykholohiia. Medytsyna – Perspectives and Innovations of Science: Series: Pedagogy. Psychology. Medicine*, 15(33), 120–132. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-120-132](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-120-132) [in Ukrainian]
8. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu “Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity” [On approval of the professional standard “Preschool educator”]. (n.d.). Ministry of Education and Science of Ukraine. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian]
9. Honcharenko, A. M., Dyatlenko, N. M., & Pasichnyk, A. A. (2025). Sotsialno-pedahohichne partnerstvo yak demokratychna model doshkilnoi osvity v umovakh voyennykh realii [Socio-pedagogical partnership as a democratic model of preschool education under wartime conditions]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 23. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17464816> [in Ukrainian]

10. Bakai, S. (2021). Pedagogika partnerstva z sotsialnymi instytutami yak vahomyi chynnyk vzaiemodii uchashykh osvithnoho protsesu mizh VNZ ta ZDO pry pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv [Pedagogics of partnership with social institutions as an important factor of interaction between HEIs and preschools in training future educators]. *Problemy vyshchoi osvity – Problems of Higher Education*, 1 (103), 84–89. <https://doi.org/10.30837/nc.2021.1.84> [in Ukrainian]
11. Fentsyk, O. M. (2025). Partnerska vzaiemodiia zakladu osvity z batkamy ditei z osoblyvymy osvithnymi potrebamy: bar'ery ta shliakhy podolannia [Partnership interaction of educational institution with parents of children with special educational needs: barriers and ways of overcoming]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 20. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16884933> [in Ukrainian]
12. Honcharenko, A. M., & Dyatlenko, N. M. (2023). Hotovnist vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity do partnerskoi vzaiemodii z doshkilnykamy [Readiness of preschool educators for partnership interaction with children]. *Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats ZOIPPO – Electronic Collection of Scientific Works of ZOIPPO*, 2 (54). https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45510/1/A_Honcharenko_N_Diatlenko_EZNPZOIPPO_2_54_IPO.pdf [in Ukrainian]
13. Kovalska, V. S., & Grankin, O. O. (2023). Zdatnist do komandnoi roboty u strukturi profesiinoi kompetentnosti pedahohiv profesiinoho navchannia [Ability to work in a team within the structure of professional competence of vocational training teachers]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity – Problems of Engineering and Pedagogical Education*, 81, 59–65. <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2023-81-59-65> [in Ukrainian]
14. Dyatlenko, N. M., & Honcharenko, A. M. (2025). Pedahohichne partnerstvo v osvithnomu seredovyshchi: vid deklaratsii do praktyky [Pedagogical partnership in the educational environment: from declarations to practice]. Vid nauky do praktyky: innovatsii v riznykh sferakh zhyttia: Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia [From Science to Practice: Innovations in Various Life Spheres: International Scientific and Practical Internet Conference] (pp. 62–63). Dnipro, Ukraine. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/53349/> [in Ukrainian]
15. Voloshyna, O. Yu. (2023). Problema menedzhmentu zakladamy doshkilnoi osvity v umovakh inkluzii [The problem of preschool institution management under inclusive conditions]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy – Education of Persons with Special Needs: Development Paths*, 2 (23), 23–34. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741507/> [in Ukrainian]